

Vergaderjaar 2022 – 2023

- 35 334** Problematiek rondom stikstof en PFAS
- 35 347** Regels voor de aanpak van de stikstofproblematiek in relatie tot natuur (Spoedwet aanpak stikstof)
- BB¹** **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**
Vastgesteld 22 maart 2023

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit² hebben kennisgenomen van de brief van 19 januari 2023³ over de (deels) openstaande toezeggingen. De leden van de fracties van GroenLinks en PvdA gezamenlijk en de leden van de fractie van de SGP hebben naar aanleiding van de reactie van de minister voor Natuur en Stikstof op toezegging T02829⁴ nog een aantal vragen en opmerkingen.

Naar aanleiding hiervan is op 17 februari 2023 een brief gestuurd aan de minister voor Natuur en Stikstof.

De minister heeft op 21 maart 2023 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
De Boer

---

¹ De letters BB hebben alleen betrekking op 35 334.

² Samenstelling:

Koffeman (PvdD), Faber-Van de Klashorst (PVV), Van Strien (PVV), Gerkens (SP), Atsma (CDA) (*ondervoorzitter*), Pijlman (D66), Schalk (SGP), Klip-Martin (VVD), Van Rooijen (50PLUS), Van Ballekom (VVD), Vos (VVD), Crone (PvdA), Dessing (FVD), Van Gorp (GL), Huizinga-Heringa (CU), Kluit (GL), Van der Linden (Fractie-Nanninga) (*voorzitter*), Meijer (VVD), Otten (Fractie-Otten), Prins (CDA), vacant (GL), Van der Voort (D66), Berkhout (Fractie-Nanninga), Raven (OSF), Karakus (PvdA) en N.J.J. van Kesteren (CDA).

³ Kamerstukken I, 2022-2023, 36200 XIV, E

⁴ T02829 Toezegging Geen onnodige belemmeringen voor ontwikkelruimte bij toepassing salderingsinstrumenten bij aanpak stikstof (35.347)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT / LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de minister voor Natuur en Stikstof

Den Haag, 17 februari 2023

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 19 januari 2023⁵ over de (deels) openstaande toezeggingen. De leden van de fracties van GroenLinks en PvdA gezamenlijk en de leden van de fractie van de SGP hebben naar aanleiding van uw reactie op toezegging T02829⁶ nog een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks en PvdA

De leden van de fracties van GroenLinks en PvdA vragen u te reflecteren op de gevolgen van deze toezegging voor de agrarische sector, met name voor de PAS-melders. Immers, onder andere door het openstellen van (extern) salderen en het garanderen van duurzaam ontwikkelpotentieel, is er een onbeheersbare handel in stikstofrechten ontstaan waarin de PAS-melders en andere veehouderijen grote moeite hebben om zich staande te houden tegenover andere sectoren die zich ook op deze markt geworpen hebben, aldus deze leden. Zij vernemen graag welke verbeterpunten en verbetermogelijkheden u hier ziet.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de fractie van de SGP hebben gevraagd om de toezegging nog als openstaand te beschouwen, omdat er volgens deze leden op dit terrein een complicatie is bijgekomen, en wel het volgende. De rechter heeft in het arrest Logtsebaan⁷ aangegeven dat alleen gesaldeerd kan worden met een stoppend bedrijf als zeker is gesteld dat dit bedrijf niet sowieso al zou moeten stoppen om de natuurdoelen te halen. Dit zogenaamde additionaliteitsvereiste belemmert de mogelijkheden voor extern salderen.

De leden van de fractie van de SGP realiseren zich dat de oorspronkelijke toezegging daarmee gedateerd is, en wellicht als afgehandeld zou kunnen worden beschouwd. Desondanks rijzen er naar aanleiding van deze complicerende ontwikkeling nieuwe vragen. Immers, door nieuwe voorwaarden van de rechter is salderen moeilijker geworden, en is de toezegging niet voldaan, aldus deze leden. De kernvraag van de leden van de fractie van de SGP is dan ook:

- Op welke wijze kan het bevoegd gezag voldoen aan het additionaliteitsvereiste om ervoor te zorgen dat extern salderen weer goed ingezet kan worden?
- Klopt de stelling dat dit salderen ook hard nodig is om PAS-knelgevallen uit de brand te helpen?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 17 maart 2023.

L.P. van der Linden

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

---

⁵ Kamerstukken I, 2022-2023, 36200 XIV, E

⁶ T02829 Toezegging Geen onnodige belemmeringen voor ontwikkelruimte bij toepassing salderingsinstrumenten bij aanpak stikstof (35.347)

⁷ Uitspraak 201907146/1/R2

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR NATUUR EN STIKSTOF

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 maart 2023

Ik heb kennisgenomen van uw brief van 17 februari 2023 over mijn reactie op toezegging T02829, waarin de leden van de fracties van GroenLinks en PvdA gezamenlijk en de leden van de fractie van de SGP een aantal vragen hebben gesteld en opmerkingen hebben gemaakt. In deze brief voorzie ik deze van een reactie. De toezegging ziet op de waarborg dat er, bij het toepassen van de salderingsinstrumenten in het kader van de aanpak van het stikstofprobleem, voor de sector duurzaam voldoende ontwikkelruimte blijft bestaan.

Christianne van der Wal
Minister voor Natuur en Stikstof

Beantwoording - T02829

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de vragen die de leden van de fracties van GroenLinks en PvdA gezamenlijk en de leden van de fractie van de SGP hebben gesteld naar aanleiding van mijn reactie op toezegging T02829. Bij de beantwoording houd ik de volgorde van uw brief aan. Voor de leesbaarheid is de tekst van uw brief cursief en zijn de vragen genummerd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks en PvdA

De leden van de fracties van GroenLinks en PvdA vragen u te reflecteren op de gevolgen van deze toezegging voor de agrarische sector, met name voor de PAS-melders. Immers, onder andere door het openstellen van (extern) salderen en het garanderen van duurzaam ontwikkelpotentieel, is er een onbeheersbare handel in stikstofrechten ontstaan waarin de PAS-melders en andere veehouderijen grote moeite hebben om zich staande te houden tegenover andere sectoren die zich ook op deze markt geworpen hebben, aldus deze leden.

1

Zij vernemen graag welke verbeterpunten en verbetermogelijkheden u hier ziet.

Antwoord

In de Kamerbrief van 25 november 2022 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de resultaten van de Tussenbalans extern salderen met veehouderijen. Hieruit blijkt dat sinds de gefaseerde openstelling ca. 50 vergunningen zijn afgegeven op basis van extern salderen met een veehouderij. Het grootste deel daarvan (meer dan 70%) is binnen de agrarische sector gebleven. Er zijn dus geen indicaties dat er structureel een onevenredige overheveling van stikstofruimte uit de agrarische sector naar andere sectoren plaatsvindt. Deze bevinding zal opnieuw worden getoetst in de evaluatie van het instrument extern salderen, die de komende maanden wordt uitgevoerd, zodat we goed zicht blijven houden op extern salderen. Ik verwacht uw Kamer rond de zomer over de resultaten te kunnen informeren.

Daarnaast heeft het kabinet in de Kamerbrief van 25 november 2022 stappen aangekondigd om de regie op extern salderen te versterken. Om te voorkomen dat we elkaar verrassen, scherp ik samen met de bevoegde gezagen de spelregels aan over het wederzijds informeren bij voorgenomen transacties. Daarnaast werk ik de mogelijkheden uit om in het kader van gebiedsprocessen te sturen op het gebruik van emissieruimte bij extern salderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de fractie van de SGP hebben gevraagd om de toezegging nog als openstaand te beschouwen, omdat er volgens deze leden op dit terrein een complicatie is bijgekomen, en wel het volgende. De rechter heeft in het arrest Logtsebaan⁸ aangegeven dat alleen gesaldeerd kan worden met een stoppend bedrijf als zeker is gesteld dat dit bedrijf niet sowieso al zou moeten stoppen om de natuurdoelen te halen. Dit zogenaamde additionaliteitsvereiste belemmert de mogelijkheden voor extern salderen.

De leden van de fractie van de SGP realiseren zich dat de oorspronkelijke toezegging daarmee gedateerd is, en wellicht als afgehandeld zou kunnen worden beschouwd. Desondanks rijzen er naar aanleiding van deze complicerende ontwikkeling nieuwe vragen. Immers, door nieuwe voorwaarden van de rechter is salderen moeilijker geworden, en is de toezegging niet voldaan, aldus deze leden.

De kernvraag van de leden van de fractie van de SGP is dan ook:

2

Op welke wijze kan het bevoegd gezag voldoen aan het additionaliteitsvereiste om ervoor te zorgen dat extern salderen weer goed ingezet kan worden?

Antwoord

Extern salderen is een vorm van mitigatie. Bepalend voor het bevoegd gezag is de lijn van de jurisprudentie daarover, zoals de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat d.d. 24 november 2021 (ECL:NL:RVS:2021:2627,

---

⁸ ECLI:NL:RVS:2021:71

punt 30.4) en de PAS-uitspraak d.d. 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1603, punten 13-13.8). Volgens de Afdeling kan een maatregel die kan worden ingezet als instandhoudingsmaatregel gericht op realisatie van instandhoudingsdoelen in een Natura 2000-gebied of als passende maatregel ter voorkoming van verslechtering van de kwaliteit van een Natura 2000-gebied, alleen onder voorwaarden als mitigerende maatregel worden betrokken ten behoeve van de verlening van een natuurvergunning voor een project. Voorwaarde is dat, gelet op de staat van instandhouding en de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken natuurwaarden in het Natura 2000-gebied, het behoud van de natuurwaarden is geborgd en ingeval een verbeter- of hersteldoelstelling geldt, dat doel ook op andere wijze kan worden gerealiseerd. Voor het goed kunnen inzetten van extern salderen is dus van belang dat een goed beeld bestaat van de staat van instandhouding van de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied. Daarvoor zijn de natuurdoelanalyses die de provincies momenteel opstellen van belang. En daarnaast moet er voldoende zekerheid zijn dat door andere maatregelen verslechtering van het Natura 2000-gebied zal worden voorkomen en perspectief blijft bestaan op de realisatie van een eventuele verbeter- of hersteldoelstelling. Daarvoor is niet alleen de structurele aanpak van het Rijk van de stikstofproblematiek van belang, maar ook het Nationaal programma landelijk gebied en de piekbelastersaanpak, en uiteraard de door de provincies getroffen gebiedsgerichte maatregelen.

3.

Klopt de stelling dat dit salderen ook hard nodig is om PAS-knelgevallen uit de brand te helpen?

Antwoord

Voor het legaliseren van meldingen is een legalisatieprogramma vastgesteld. Het legaliseren van PAS-meldingen gebeurt op verschillende manieren. Bij sommige meldingen wordt geconstateerd dat er geen stikstofruimte nodig is, soms wordt een oplossing gevonden via bijvoorbeeld innovatie of extensivering, en soms is het nodig om stikstofruimte toe te delen aan de PAS-meldingen. In dat laatste geval vindt legalisatie via salderen plaats. Voor verschillende maatregelen is depositieruimte bestemd voor het legaliseren van PAS-meldingen. Dat betreft de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen, Maatregel Gerichte Aankoop, Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties en de aanpak piekbelasters. Daarnaast heeft het kabinet € 250 miljoen beschikbaar gesteld aan de provincies om maatwerk te leveren en te versnellen.

Met de beantwoording van deze aanvullende vragen beschouw ik de toezegging T02839 als afgedaan.